

Nr 150.

Av herr Nilsson, Johan, i Malmö, om ökat anslag till kulturhistoriska museet i Lund.

»Kulturen», eller Kulturhistoriska museet i Lund såsom dess namn mera officiellt lyder, är känd icke blott över hela vårt land utan långt utanför dess gränser. Under en mer än femtioårig tillvaro har museet under ständigt samlande och utbyggande vuxit till landets största kulturhistoriska museum utanför huvudstaden, ja, i vissa fall centralmuseernas like och överman. Man behöver blott hänvisa till den europeiskt ryktbara samlingen av keramik vid »Kulturen» eller den även efter internationella mått enastående stadsarkeologiska samlingen för att erhålla en uppfattning om detta museums betydelse sett ur vidare synpunkter än de rent provinsiella.

Genom den bredd »Kulturen» sålunda erhållit ha dess samlingar höjt sig över det vanliga provinsmuseets nivå, ehuru väl huyudparten av museets föremålsbestånd och tyngdpunkten av dess verksamhet alltid förankrat det vid de sydsvenska landskapen och särskilt Skåne, vars centralmuseum det blivit. Dess läge i Sydsveriges univērsitetsstad, där samlingarna under ett allt mer ökat kulturhistoriskt studium komma den studerande ungdomen till nytta, har givit en logisk bakgrund till museets omfattning, som eljest i en stad av Lunds storlek kan synas oproportionerlig.

Museets tillkomst har varit förbunden med en oavlätlig kamp för att ekonomiskt säkerställa dess utveckling och bestånd. Dess kraftigaste växt skedde efter 1922, då Kungl. Maj:t under några år beviljade museet tilldelning av lotterimedel. Under denna tid erhöi »Kulturen» sitt nuvarande utseende. Museet omfattar en samling av mer än 300,000 föremål inrymda i tjugo byggnader och besökes av omkring 25,000 personer årligen. I mellersta Skåne äger »Kulturen» dessutom en gammal bondgård, Östarp, som delvis drives efter gamla metoder med gamla husdjursraser. Detta »Levande museum» har till uppgift att bevara ett stycke gammaldags bondekultur i naturlig omgivning.

Den senaste periodens snabba, statsunderstödda utveckling har likväl för museets ekonomi medfört konsekvenser, som varit omöjliga att bära. Genom särskilt tillkallade sakkunniga lät statsrådet och chefen för kungl. handelsdepartementet år 1933 utföra en utredning om »Kulturens» ekonomi, vilken utmynnade i ett förslag till sanering därav, avseende att genom årliga anslag av lotterimedel under tio år avlyfta föreningens skuldbörda. Fyra sådana anslag ha tills dato beviljats.

Men ingen kan enbart leva av att få sina skulder betalda. Särskilt den, som har ett stort och värdefullt hus att sörja för, måste därjämte äga medel

att underhålla det, och de kostnader som därtill erfordras äro större ju mera han fått tillfälle att utbygga sitt hus.

För »Kulturens» del har detta blivit en bitter verklighet. Genom den omfattning museet erhållit både till föremål, tomter och hus ha omkostnaderna för museets skötsel stigit utan att motsvarande höjning i dess budget kunnat erhållas på inkomstsidan. Tvärtom har från statens sida en sänkning av det årligen beviljade anslaget till dess drift ägt rum. Detta har varit desto kännbarare som statens årliga anslag under större delen av museets tillvaro utgjort kärnan av museets inkomster. Sedan 1919 har detta anslag utgått med följande belopp:

1919—1921	25,000	kronor	1932	25,000	kronor
1922	30,000	»	1933—1934	22,000	»
1923—1927	25,000	»	1935	25,000	»
1928—1931	30,000	»				

Såsom synes har »Kulturen» de senaste åren trots en betydande utvidgning med därav följande behov av ökade driftmedel fått vidkännas kraftiga sänkningar i statsanslaget.

Med år 1934 erhöi museet en ny ledning, på vars axlar uppgiften att konsolidera »Kulturen» ekonomiskt och musealt vilar. Ledningen har under den tilländalupna tiden lyckats tillvinna sig förtroende för sin verksamhet inom Lund, vilket resulterat i en höjning av stadsfullmäktiges årsanslag med 2,000 kronor, i sparbankernas med 8,000 kronor och i Malmöhus läns landsting med 1,200 kronor så att det sammanlagda anslaget från provinsen nu utgår med 25,500 kronor.

För att skaffa museet ett bredare underlag igångsattes 1935 en stort upplagd, ännu pågående värvning av medlemmar till Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige. Denna har under den tilländalupna tiden medfört en höjning av antalet årsbetalande medlemmar från 316 vid 1935 års början till 4,874 vid 1936 års utgång. Detta måste anses vara ett mycket talande bevis för den uppskattning gemene man har av det sydsvenska museet. Medlemsavgifterna ha också varit av betydelse för »Kulturens» ekonomi. Dock får man här räkna med kännbara avbränningar, huvudsakligen beroende på kostnaden för den årsbok, som medlemmarna erhålla, samt för själva medlemsvärvningen, vilken enbart i portoavgifter till postverket under 1936 medfört en utgift av omkring 4,600 kronor. Det är ledningens avsikt att försätta medlemsvärvningen och söka erhålla ett så stort antal medlemmar, att årsavgifterna bli av verkligt värde för museets budget.

Såsom framgår av bifogade budgetuppställning för 1937, slutande på en summa av 103,900 kronor, utgå anslagen från staten, kommunen, landstinget och bankerna med icke fullt 50 % av denna summa. »Kulturen» har alltså själv att anskaffa över 50,000 kronor för att nödortfittigt hålla museet vid makt. Inga medel kunna därvid komma ifråga till utgifter för vetenskapligt arbete och samlande och endast obetydliga sådana till ökande av museets bestånd. Detta oaktat har museet, för att kunna möta kraven från allmänhet

och vetenskapliga institutioner, 1936 anställt en fackman med halvdienstgöring på allmogeaavdelningen, som hittills saknat tjänsteman.

Trots mycket stor sparsamhet har museet för sin ekonomiska verksamhet under år 1936 att räkna med ett underskott av något mera än 5,000 kronor. Denna summa motsvarar den förhöjning i statsanslaget, varom »Kulturen» gjort enträgna framställningar hos Kungl. Maj:t. I den förut omnämnda sakkunnigutredningen av 1933 angives såsom skäligt statsbidrag för upprätthållande av »Kulturens» verksamhet ett årligt anslag av 50,000 kronor, medan man räknat med ett anslag från kommun och andra av 25,000 kronor. Statsanslaget är nu 25,000 kronor och kommunens anslag 25,500 kronor.

En höjning av statsanslaget under innevarande år till tidigare tilldelade 30,000 kronor skulle giva »Kulturens» ledning andrum till bevästande av museets ställning inom provinsen och möjlighet till de oundgängligen nödvändiga underhållsarbeten på museets många, så småningom förfallande byggnader. Att uppskjuta sådant underhåll är för flera av byggnaderna nu liktydigt med obotlig skada. Tydligt är också att ett sådant uppskjutande även innebär ett förnyat ökande av museets skuldbörda genom framtida drygare omkostnader till förfång för den saneringsplan, som Kungl. Maj:t genom beviljande av lotterimedel har önskat se verkställd.

Det är också tydligt, att ett handtag till »Kulturen» just nu skulle bereda ledningen den välbehövlige arbetsro, som befrielsen från överhängande ekonomiska bekymmer skänker, så att icke arbetskrafterna i alltför stor utsträckning behöva anlitas till anskaffande av medel för museets dagliga drift. Museet behöver komma in i den arbetstakt, som skall giva dess betydande samlingar värde för det allmänna. Universitet, skolor och allmänhet böra beredas tillfälle i större utsträckning än vad nu är fallet att tillgodogöra sig dem. Härtill fordras en effektiv bearbetning och komplettering av samlingarna. Kan museets arbetskrafter ej få tillfälle härtill utan ständigt behöva anlitas till anskaffande av driftmedel torde därmed den viktigaste sidan av museets verksamhet vara förfelad.

I stark känsla av att ett förhöjt statsanslag till Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige skulle vara en betydelsefull åtgärd icke blott till att äntligen få till stånd ett bättre sakernas tillstånd vid det stora museet utan även medföra verklig nytta för landets kulturminnesvård tillåter jag mig föreslå,

att riksdagen måtte besluta att anvisa ett anslag för budgetåret 1937/1938 å 30,000 kronor att tilldelas Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige.

Stockholm den 24 januari 1937.

Joh. Nilsson,
Malmö.

Budget för Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige år 1937.

I n k o m s t e r .

1. Anslag av staten:			
	$\frac{1}{1} - \frac{30}{6}$	1937 hälften av 25,000 ...	12,500
	$\frac{1}{7} - \frac{31}{13}$	1937 hälften av 30,000 ...	15,000
		staden Lund	8,000
		Malmöhus läns landsting ¹	2,300
		sparbankerna	(12,000) 14,000
			51,800
2. Inträdesavgifter			9,000
3. Medlemsavgifter	(15,000)		20,000
4. Hyror och naturaförm.: Adelgatan	(2,000)	1,600	
		Intendentsbostaden	2,000
		Vaktmästarebostaden	1,000
			4,600
5. Försäljning av trycksaker			500
6. Räntor och utdelning av brandbrev			500
7. Räntor av donationsfonder:			
från Fahlbeckska fonden		5,600	
» Ole Olsens fond (1068)	(900)	1,050	
» Beata och Sven Bengtssons fond		500	
» Thomanderska fonden		350	
» Sk. Brandförsäkr. fond		300	
» andra fonder		200	8,000
8. Östarp: avkastning av gästgiveriet			5,000
9. Diverse inkomster (servering, återburna porton m. m.)	(800)		1,000
10. Konserveringsanstalten och vävskolan	(2,000)		1,500
11. Årsboken (annonser, försäljning av äldre årg.)			2,000
			<u>Kr. 103,900</u>

N. B. Föreningens skuld, f. n. 309,500 kronor, amorteras och förräntas enligt särskild plan genom särskilda i utsikt ställda lotterimedel. Av denna anledning hava i ovanstående inkomst- och utgiftsstat föreningens utgifter för förräntning av dess skuld icke upptagits.

U t g i f t e r .

1. Löner:		
Intendenten		10,000
Amanuens (dr Karlson)	(5,500)	6,000
D:o (dr Blomqvist)	(5,000)	5,500
D:o (lic. Nilsson)		2,000
Skattmästare		1,500
Kontorsbiträde		1,800
Rustmästare (Jönsson) inkl. naturaförm.		3,000
Vaktmästare (Klinkert) » »		2,500
D:o (Tillqvist)		1,200
Konservator		4,200
Konservatorsbiträde	(1,000)	1,200
Konservatris		1,800
Konserveringsbitr. på textilavdelningen	(2,200)	2,400

¹ Landstingets anslag höjt till 3,500 kronor.

Smed (Wennerholm)	1,560	
Snickare (Månsson)	900	
Vaktflickor	(2,800)	3,000
Nattvakt, siffergranskare m. m.	(1,800)	2,000
Pension åt dr Karlin, därav ur Fahlbeckska fonden 5,600	7,000	57,560
2. Expenser åt intendenten		2,500
3. Naturaförmåner åt intendenten		2,500
4. Reparationer och underhåll av fastigheterna, därav till Thomanderska huset 350	(8,000)	9,000
5. Skatter, riks- och brandförsäkringar	(3,600)	3,300
6. Belysning, vatten, värme, renhållning		6,500
7. Resor, frakter, porto, telefon m. m.	(1,600)	2,000
8. Annonser, tryck, skrivmaterial	(2,000)	2,500
9. Trädgårdens underhåll	(400)	500
10. Utställningar, attraktioner m. m.		500
11. Material för konserveringsanstalten	(700)	1,200
12. Oförutsedda utgifter	(1,390)	2,340
13. Utgifter för Östarp	(1,000)	1,500
14. Inköp till samlingarna: därav i enlighet med bestämmelserna i resp. donations- brev:		
Ole Olsens Keramiske Legat	(900)	1,050
Beata o. Sv. Bengtsons fond	500	(2,500) 3,000
15. Inköp till bibliotek och arkiv	(1,500)	1,000
16. Medlemsvärkning och årsbok	(5,000)	7,000
17. Fotografering		1,000
		Kr. 103,900

